

RUSYA'NIN TARİHE DÜŞEN EMPERYALİST GÖLGESİ

I. Tarihsel Süreç İçinde Türk Toplumları ve Komşu Ülkeler için Sürekli Korku Unsuru Olmuştur ve Olmaya Devam Etmektedir

Tarihsel süreç içinde izlenen belli başlı olayları ve bu olayların arkasındaki gerçek Rus amaçlarını bilmeden, Rusya ve onun dış politikası hakkında sağlıklı bir değerlendirme yapmak mümkün olmadığı gibi, bugünkü ve yarınki dış politika hedeflerini sağlıklı bir şekilde tespit etmek de mümkün olmaz.

Tarihsel süreç içinde gelişen Rus temel amaç ve hedeflerini iyi bilmemek, bu hedefleri yanlış ve eksik tespit etmek ve değerlendirmek, Rus-Türk ilişkilerinde olduğu kadar bölge ve hatta dünya olaylarında da yanlışlıklara sebep olur.

1990'lardan itibaren derecesi ve kapsamı alışılmışın çok üstünde hızlı bir şekilde gelişen dünyadaki yeni oluşum, başta Sovyet hakimiyet sahası olmak üzere Avrupa, Balkanlar, Kafkasya, Orta Asya, Ortadoğu'daki kısaca bölgemiz ve tüm dünyadaki politik, ekonomik, askeri ve kültürel bütün değer hükümlerini ve dengeleri altüst etmiştir.

Sovyetler Birliği'nin kendi içinde ve çevresinde meydana gelen hızlı değişim, kısa zaman önce hayal bile edilemeyen siyasal dalgalanmalara sebep olurken, tüm dünyada ve bölge ülkeleriyle toplumlar içinde de bir rahatlama ve geleceklerine ümitle bakmaya vesile oldu.

Ancak, tarihin derinliklerinden gelen Rus hedefleri ve emperyalizmi, bu yeni oluşum ve değişim içinde de etkisini kaybetmedi. Bilakis Bağımsız Devletler Topluluğu/BDT adı ile kendi önderliğinde geliştirdiği oluşum içinde yeni boyutlar kazandı. Bu yeni boyutlar, Türkiye Cumhuriyeti'ni ve Türk toplumlarını çok yakından ilgilendirmektedir. Çünkü, bu durum mevcut coğrafyanın diğer bir deyimle jeopolitiğin kaçınılmaz sonucudur.

Bilindiği gibi, Jeopolitik Coğrafya ile ülkelerin politikaları arasında bir sebep-sonuç ilişkisi kurarak, saptadığı kural ve değer yargılan ile uluslararası ilişkilere ve politik çalışmalara yön verir (KOCAOĞLU, 1995:167; BAYAT,1986:438; UCUZSATAR, 1987: 32). Devletlerin ülkesi, ulusal tarihi ve gücü ile milli kaynakları çerçevesinde, ülkenin ulusal çıkarlarını sağlayacak politik davranışların çıkarılmasına, ulusal iç ve dış politika-

Prof. Dr. A. Mehmet KOCAOĞLU

*Kırıkkale Ün. İİBF Kamu Yönetimi B.
Hukuk Bilimleri A. B. D. Öğr. Görevlisi*

ların belirlenmesine ve tüm uluslararası ilişkilerde bunlardan güç alarak faydalanma esaslarını belirler.

Bu nedenle, Türk-Rus ilişkileri, tarihin her döneminde canlı kalmıştır. Bazı tarih kitaplarında yazdığı gibi, 1711'de Prut'ta Baltacı Mehmet Paşa'ya yenilen Çar Petro ya da diğer ismiyle Büyük Petro ve 60.000 civarındaki ordusu imha edilseydi, acaba Rus tehlikesi Türkiye ve Türklük Alemi için ortadan kalkar mıydı?

Buna olumlu cevap vermek mümkün değildir. O zamanki tabirle Moskof tehlikesi belli bir süre için kalkabilirdi. Fakat, Rus tehlikesi ve emelleri, ortadan kaldırılamazdı (ÜNAL, 1958: 17-26) Çünkü, esas tehlike Petro ya da şahıs tehlikesi değildir. Esas tehlike, tarihi, sosyolojik ve jeopolitik şartların ortaya çıkardığı toplum tehlikesidir. Rus toplumu, Çar Petro gibi deli ya da akıllı, büyük ya da küçük Petrolar yetiştirmekte hiç gecikmemiştir. Yine her cemiyette bu tip ve emperyalistler, ya da insan kasapları çıkmıştır.*

Gerçi, Deli ya da Büyük Petro'nun Vasiyetnamesi, Rusya'nın emperyalist emellerine ulaşmanın sıcak denizlere ulaşmaktan geçtiği belirterek, Polonya dahil tüm Doğu Avrupa'nın, Balkanların, Avrasya, Kafkaslar ve Ortadoğu'nun kendi nüfuz sahasında tutulmasını ana hedef olarak göstermiştir (KUMKALE, 1995, Ek B). Bu hedef, sayısız milleti ve milyonlarca insanı yıllarca tutsak etmekle kalmamıştır. Tutsak edilemeyenler, sıranın bir gün kendilerine gelebileceği endişesiyle, sürekli korku ve şüphe içinde yaşamışlardır.

Çünkü, Petro 'yu yetiştiren Rus toplumu, zaman içinde başka Petro'lar yetiştirmekte gecikmemiştir. Bu nedenle olaylara, şahıslar değil, toplumlar açısından bakmak gerekir. Nitekim, tüm Rus Çarları ile Sovyetler Birliği yöneticilerine rehber olan Vasiyetname, 1990'lardan sonra Rusya Federasyonu yöneticilerinin rehberi olmuştur. Vasiyatname Rus Emperyalizminin yayılmacılığının esaslarını oluşturmaktadır.

XI. Emperyalizmin Doğuşu, Yayılması Ve Rus Emperyalizmi

Öncelikle şunu belirtelim, emperyalizm konusu anlaşılmadan onu iyi bilmeden ve irdelemeden Rusya'nın veya Batı'nın ilişkilerini, dış politikalarını kısaca uluslararası ortamı, anlamak ve değerlendirmek mümkün olmaz.

Çünkü emperyalizm, dünyadaki güçlü ve zengin ülkelerin, güçsüz ve fakir ülkeleri bir sömürme aracıdır. Bu nedenle, emperyalist sistemi kurmak ve korumak, büyük ekonomik ve askeri harcamaları gerektirir (KOCALOĞLU, 1993.-65-102; WALLERNSTEIN, 1974).

Gelişmiş kapitalist ülkelerin fakirleri sömürmesi, bizzatıhi kapitalizmin doğasında vardır ve kapitalist sistemin bünyesinden kaynaklanmaktadır. 16.yüzyılda Avrupa'da ortaya çıkan girişimi ruh, kapitalist olmayan ülkelerde gelişmemiştir. Bu nedenle, emperyalist ülkeler, az gelişmiş ülkelerdeki filizlenen girişimci ruhu öncelikle öldürmek ve engellemek isterler.

Bu durum, ekonomik sömürü ve sistemin işleyişini sürdürmek için kapitalist sistemin vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiştir. Böylece, ülkelerin ekonomileri kapitalist ülke ekonomilerine bağımlı hale gelir. Sonuçta, bir çok ülkenin ekonomisi, kapitalist sistemi yürütme rolünü üstlenmiş ülkelerin baskısı ve kontrolü altına alınır.

16. yüzyıldan itibaren İngiliz toplumu hızlı bir değişim yaşamaya başladı. İngiltere, bilimsel ve kültürel değişimle birlikte sanayi dünyasında önemli bir değişim ve dönüşüm içine girdi. İngiliz Deniz Ticaret Filosu, dünya denizlerinde egemenlik kurarken, İngiliz şirketleri de gelecekteki sömürge imparatorluklarını kurmaya hazırlanıyordu.

Bu sıralarda Fransa Maliye Bakanı COLBERT (1619-1683), ilk defa ekonomiye müdahale ederek Hollandalılarla rekabet edebilecek şartları yakalamaya çalışıyordu. Mutlak monarşinin simgesi olan 14. LOUIS (1661-1715), devlet yönetiminden düşünce ve sanat dünyasına, ekonomiden saray kurallarına varıncaya kadar herşeyi denetim altına alıyordu. Bu sıralarda Osmanlı İmparatorluğu 1683'te Viyana'da bozguna uğramış, mağlup olmamızla başlayan muhabereleler, 16 seneden beri devam ediyordu.

Yapılan maddi ve manevi tüm fedakarlıklara rağmen Kırım'dan Dalmaçya sahillerine kadar uzanan çok geniş cephede Venedik, Avusturya, Lehistan ve Rusya'dan müteşekkil *Mukaddes İttifak* ismini taşıyan müttefiklere yeniliyorduk. Harbe devam etmekle yeni zararlara uğrayacağımızı Padişah II. Mustafa (1695-1703)'ya kabul ettiren Sadrazam Amcazade Hüseyin Paşa'nın ısrarıyla, Tuna sahillerinde bulunan Karlofça'da

1699'da Karlofça Muahedesi imzalandı.(ÜNAL: 17)

Karlofça Muahedesi, Osmanlı tarihinde bir dönüm noktasıdır. Osmanlı İmparatorluğunu parçalayan, artık sürekli toprak kaybetmesinin başladığı, Kartal'ın kanadının kırıldığı ve tüylerinin yolunmaya başladığı bir dönüm noktasıdır. Osmanlı bu muahede ile tekmil Macaristan'ı, Polonya ve Ukrayna'yı, Azak Kalesini, Mora yarımadasının büyük bir kısmını kaybetti. Çeşitli devletlerin Osmanlı'ya verdiği vergiler ortadan kalkıyordu. Kısacası, Osmanlı'nın zaafiyeti açıkça ortaya çıkmış, eski harp arslanının "*Dişlerinin dökülüp, pençelerinin söküldüğü artık saklanamaz*" bir hale gelmişti. Bundan sonra imparatorluk sürekli küçülerek, bugünkü millî sınırlarımızı kadar olan kısımları kaybetmiştir.

Karlofça Muahedesi'nde önemli bir hüküm de tebaamız olan Ortodoksların mezhep hürriyeti kabul edilecekti. Bu hüküm, oldukça önemli bir maddeydi. Çünkü, Balkanları ele geçirmek isteyen Katolik Avusturya ile Ortadoks Ruslar arasındaki bir ayrı mücadeleyi de başlatmış bulunuyordu. Eskiden beri Katolikleri sevmeyen Ortadokslar ve onların İstanbul'daki patrikleri, Çar Petro'ya mektup yazarak, "*Bütün Ortadokslar, Sırplar, Bulgarlar, Rumlar, Ulahlar zati haşmetpenahilerini bekliyorlar. Uyan, uyan ve bizi kurtar*" diye yazmıştı.(ÜNAL:18). Böylece, Ruslar ilk defa Ortadoksların himaye politikasına davet edilmiştir.

Bu politika, özellikle 1800'lerin ortasından itibaren *Rusların kutsal yerler meselesini çıkarmasına*, Osmanlı'nın "*Hasta Adam*" ilan edilerek parçalanmasında bir vasıta olarak kullanılacaktır. Kısacası Rus emperyalizmi Ortadoksluğu amaçlarına ulaşmak için bir vasıta olarak kullanmayı sürdürecektir.

Yukarıdaki gelişmeler devam ederken ortaya çıkan temel buluşlar ve teknik ilerlemeler, 18. Yüzyılın sonunda İngiltere'yi sanayi devriminin öncüsü yaptı. Trenin ve Demir Yolları'nın hizmete girmesi, çelik sanayinin ve kapitalizmin yayılmasını hızlandırdı. Çelik sanayi, petrol ve elektrik üretiminin bir başarısıydı. Tüm bu buluşlar İsveç, Norveç, İtalya, İsviçre, Hollanda ve Güney Fransa gibi kömürü bulunmayan ülkelerin de gelişmesini sağladı.

Aynı dönemde, yukarıdaki gelişmelerden dolayı ABD'nin ilerlemesi kolaylaştı. Alman sanayii de İngiltere aleyhine gelişmeye başladı. Donanması ve enerji kaynakları olmayan ülkeler, nispi olarak gerileme dönemine girdi. Sanayileşmedeki yarış, enerji alanlarını kontrol ve nüfuz altına alma yarışımı başlattı. Böylece, emperyalizm mücadelesi, başladı. İngiltere gibi, bu yolda önemli mesafeler katetmiş olanlar, 19. yüzyıldan itibaren yayılmacı bir emperyalizm programı yerine, eldeki mevcutları korumak ve sürdürmek, İngiliz İmparatorluğu'nun oluşumunu sağlayan güçler dağılımını devamlı ve kararlı bir istikrar içinde tutacak politikaları uygulama alanına koymaya başladılar.

Genelde emperyalizmin üç temel amacı vardır.(MORGENTHAU, 1970: 56-57) Birincisi, bir dünya imparatorluğu kurmak yani üstün/başat bir güç tarafından durdurulmadıkça, mümkün olan her şeyi ele geçirmek ya da nüfuz altına almaktır. İkincisi, kıtasal üstünlük sağlamak, örneğin Avrupa'da başat bir durum kazanmak için Polonya'yı, Hollanda'yı ve Balkanları ele geçirmek ve böylece önemli kontrol noktalarını elinde tutmaktır. Üçüncüsü de yerel üstünlük sağlamaktır. Rus emperyalizmin Finlandiya, Doğu Avrupa, Balkanlar, Türk Boğazları, İran'ın ele geçirilmesi gibi sürekli yaptığı girişimler, geleneksel amaçlarına hizmet edecek ve yerel üstünlük sağlamaya yönelik girişimlerdir.

Emperyalizmin üç ana yöntemi de askeri, ekonomik ve kültürel emperyalizm şeklinde ortaya çıkar.(MORGENTHAU: 72-91) Askeri olanın hedefi, askeri yönden fetih, ekonomik emperyalizm, diğer ulusları sömürmek için yapılır. Kültürel emperyalizm kendi kültürünü ve değerlerini ötekilere hakim kılmak ister. Hedefe ulaşmak için, bu yöntemler tek tek ya da birlikte kullanılabilir/kullanılmaktadır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ve özellikle 20. yüzyılın bitmesine üç yıl gibi çok az kalmış olan günümüzde kültürel emperyalizm daha çok ve yaygın biçimde kullanılmaya başlanmıştır. Çünkü, kültürel emperyalizm bir ulusun bir toplumun düşüncesini ve aklını değiştirerek kontrol altına alır. Bu sebeple, kültürel emperyalizme, ideolojik emperyalizm de denmektedir. Kültürel emperyalizm, uygulanan toplumu ve fertlerini gevşetir. Askeri işgaller ve ekonomik sömürü için

rahat ve uysal bir ortam ve kafa yapısı oluşturur. Bu oluşumda yerli işbirlikçiler ve çıkar grupları emperyalist uygulamalara yardımcı olur. Çıkar ilişkisinde yerli işbirlikçiler, emperyalizmin o ülkede uzantısı hâline gelir.

Nitekim, 1990'lara kadar Doğu Avrupa ülkelerinde Komünist partiler, kendi ülkelerinin çıkarları yerine, komünizme ve sonuçta Sovyetler Birliği'ne sadakat göstermişlerdir. Komünizmin hakim olduğu ülkeler, insanın düşünce ve eylemleri üzerine sıkı bir kontrol koymuştur. Rusya Federasyonu geçmişte olduğu gibi, bugün de BDT'luğu vasıtasıyla güya bağımsızlığını kazanmış eski Sovyet topraklarındaki ülkeleri kontrol etmeyi sürdürmektedir. Ortadoksluğu Rus nüfuz ve emperyalizminin yayımında bir araç olarak kullanılmasını sürdürmektedir.

20. yüzyıl biterken askeri güçlerle bir ülkeyi fethetmek ve kontrol altında tutmak, emperyalistler için hem güç ve hem de çok pahalıdır. Üstelik uluslararası kamuoyunun da tepkisini çekmektedir. Bu nedenle, işgal edilmesi düşünülen ülkenin halkının yaşantısını ve düşüncelerini kontrol altına almak, kısacası onların "*basiretini bağlamak*" hem daha kolay, hem daha sessiz olduğu için zorunlu hale gelmiştir. Geçmişteki bir çok askeri emperyalist işin bu yönünü kavrayamamışlardı. Çağımızda bunu en iyi anlayan ve uygulayan ABD ve Sovyetler/Rusya Federasyonu olmuştur. 1800'lerde misyonerlik faaliyetleri biçiminde başlayan kültürel emperyalizm, bugün Balkanlarda, Kafkaslarda, Ortadoğu'da ve dünyanın bir yerinde ABD'den Rusya'ya, Çin'den İngiltere'ye kadar tüm emperyalist ülkeler tarafından kullanılmaktadır. Türkiye üzerinde oynanan oyunlar, Osmanlı İmparatorluğu üzerinde oynananları aratmayacak biçimde sürdürülmektedir.

Uluslararası ilişkilerdeki güç mücadelesi, sadece politik baskı ve askeri kuvvet kullanma gibi geleneksel yöntemlerle yapılan bir mücadele olmaktan çıkmıştır. İnsanların düşüncelerinin kontrol altına almak mücadelesinin başladığı çağımızda, devletlerin dünya kamuoyundaki görünümleri ve prestijleri önemli bir silah hâline gelmiştir.

Prestij politikası, emperyalizmin hedeflerine varmada yardımcı olan önemli bir vasıta haline gelmiştir. Prestij politikasının amacı, bir ulusun gerçekten sahip olduğu veya sahip olduğuna inandığı ya da başkalarının öyle sanmalarını istediği

gücü ile, diğer ulusları etki altına alarak onları yönlendirmek ve yönetmektir. Kısacası, nüfuz ve kontrol altında tutmaktır.

Askeri kuvvet gösterileri, tatbikatlar, şaşılahtı resmi askeri geçit törenleri bunun tipik örneğidir. Soğuk savaş döneminde ABD'nin sık sık Altıncı Filo'yu Akdeniz'e göndermesi, Sovyetlerin Ortadoğu ve Türkiye üzerindeki isteklerinden vazgeçmesinde önemli rol oynamıştır. 1979'da Sovyetlerin Afganistan'ı işgalinde Kızıl Ordu'nun yenilmezliğine olan inanç, bu ülkenin işgalini kolaylaştırmıştır. Gerçi bunun yanlışlığı on yıl sonra anlaşılmışsa da Afganistan'da olanlar olmuştur. Sovyetler yenilerek çekilmişlerse de geride kardeş kavgasının sürekliliğini sağlayacak kin ve nefret tohumları bırakılmıştır. Afganistan'daki bugünkü, 1996'daki iç savaşın başlıca nedenlerinden biri Rus emperyalizmidir.

Uluslararası ilişkilerde propaganda, emperyalist tarafın prestijini yükseltip, itibarını korurken, diğer ülke ve toplumların kontrol altına alınmasını sağlamaya çalışmaktadır. Çağdaş teknolojik imkanlarla donatılmış emperyalizmin emrindeki medya, insan hakları uygulamaları ve demokratik hakların aksaklıklarını bahane ederek Türkiye'nin "*ülkesiyle ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü*" tartışma konusu yapmaya çalışmaktadır. İngiltere'nin kapattığı PKK'nın yayın organı MED-TV, ABD uyduları vasıtasıyla yayınlarına devam ediyor. Türkiye'den kaçan bölücü teröristler Almanya, Hollanda, İsveç, Norveç, Fransa gibi başlıca Avrupa ülkelerinde sığınma imkanı bulabiliyor. Maddi ve manevi bakımdan destekleniyor. Sözde Kürt Parlemantosunu Hollanda ve Rusya gibi ülkelerde kabul görüyor. Yakalanan PKK teröristlerinden ele geçirilen silahların büyük çoğunluğu Rus yapısı kalaşnikofların olduğu Türk Milleti ve Dünya kamuoyu ibretle seyrediyor.

Emperyalizmin kullandığı bir başka silah da ekonomik yardımlardır. Yardımı verenin ekonomik üstünlüğü, yardımı alan ülkeyi etkilemektedir. Silah ve askeri yardımlarla ekonomik yardımlar, yardımı alan ülkeyi diğerine bağımlı kılmaktadır. Bazen uygulanan askeri, ekonomik ve silah ambargosu ile ülkeler hizaya getirilmeye çalışılmaktadır. Hatta, emperyalist ülkeler, yardımı alan ülkelerde gizli güç kullanmak yerine, kendisinin karşı konulmaz bir güç olduğunu vur-

gularak her isteklerini karşı tarafa yaptırmaktadırlar. Bunun etkili olmaması halinde, Rusların 1956'da Macaristan'da, 1968'de Çekoslovakya'da, 1979'da Afganistan'da ve ABD'nin Lübnan'da, Orta Amerika'da, Grenada'da, Basra Körfezi'nde yaptıkları gibi askeri güç ve askeri emperyalizm kullanmaktan çekinmemektedirler (KOC AOĞLU: 132-138).

Thucydides'ten beri bilindiği gibi savaşı zorunlu kılan unsur, rakip ülkelerin güçlenmesini önlemektir. Savaşın altında yatan gerçek sebep, güç dengesinin kendi aleyhlerine gelişmesine önlemektir. 1990'lar biterken komşularımız Yunanistan, Suriye, İran, Ermenistan ve Rusya'nın Türkiye'yi parçalamak isteyen bölücü terörü desteklemesi, Türkiye'nin bölgesinde daha fazla güçlenmesini önlemektir. Savaşın gerçek sebebi, emperyalist güçlerin paylaşım mücadelesinden başka bir şey değildir. Emperyalizm, "bölüp parçalamayı" bir sömürme vasıtası olarak kullanılmaktadır. "Böl, parçala, yönet" yöntemi birçok ülke üzerinde kullanılmıştır. Ama Batılı emperyalistler tarafından Ortadoğu ve Rus Emperyalizmi tarafından Türk Milleti üzerinden hiç kaldırılamamıştır. Kurtuluş Savaşı'nda Yunan ordusunun Anadolu üzerine sürülmesinde de İngiliz emperyalizmin Ortadoğu petrollerini/Musul-Kerkük elde etme amacından başka bir şey yoktu.

III. Rus Emperyalizminin Doğuşu Ve Yayılma Süreci

200 yıllık Moğol egemenliğinin ardından ve Altınordu Devleti'yle yapılan savaşlardan sonra, Moskova Prensiğinin himayesi altında birleşen Rusya, özellikle 4. IVAN (1533-1548) yönetimi altında ve ondan sonraki dönemde Güneydoğu'ya ve Sibiryaya doğru genişleyerek mutlak yönetimini kurmaya başlamıştır.

Rus Çarı Deli/Büyük Petro (1662-1725), "yenile yenile yenmesini öğrenir", Rus İmparatorluğunun doğuşunu ve Batı tarzı gelişmeye yönelerek Rus emperyalizminin başlangıcını oluşturmuştur. Rusya'yı Avrupalılaştırmak, Batılı ve Karadeniz'e birer pencere açarak denizlere ve Balkanlara inmek arzu ve emelinde olduğunu yukarıda bahsetmiş olduğumuz vasiyetnamesinde vurgulamıştı. Karlofça Muahedesi ile Karadeniz kıyısındaki Azak'ı alarak emellerinden birine başlangıç oluşturmuştu. 1691'deki Rum Patriği

mektubundan da cesaret alarak Balkanlardaki Ortadokslar arasında propaganda başlatmıştı. Bir takım adamlarını Rumlarla meskun yerlere gönderdi. Amsterdam da bastırıp dağıttığı resimli madalyanın bir tarafında "Rus ve Yunanlıların İmparatoru Petro" yazılı idi (ÜNAL: 19)**

Rusya'nın başına 17. Yüzyılda Ramanov'lar geçmesiyle yayılcı bir politika başladı. Bundan sonraki 400 yıl içinde Varşova'dan Bering Denizi'ne, Karadeniz'den Buhara'yı geçerek Japon Denizi'ne kadar uçsuz bucaksız bir imparatorluk hâline geldiler. Çar I. Petro, İsveç ile yaptığı uzun bir savaş sonucunda (1700-1721) Baltık ülkeleri ile Finlandiya'nın büyük bir kısmını ele geçirdi. Böylece, Baltık Denizi'ne çıkış kapısını açmış oldu.

Devlet içindeki tüm unsurları kontrol altına alan Petro, monarşiden mutlakiyete geçerek, 1917'deki Bolşevik İhtilaline kadar Rusya'nın yönetiminin mutlak monarşi ile yürütülmesinin temelini attı. Rus çarları, devlet yönetimini hiç kimseye paylaşmadılar.

Petro zamanında başlayan çağdaşlaşma sorunu, II. Katerina'nın başa geçmesiyle (1762) daha ileri aşamalara geldi. Katerina'nın türlü entrikalarıyla Polonya paylaşılarak topraklar genişletildi (KOC AOĞLU: 118)** ve Rusya Avrupa'nın büyük devletleri arasına girdi. Rusya, Osmanlılarla yaptığı mücadeleler sonucunda (1774-1792) Karadeniz'de kıyıları elde etti.

1778 Aynalı Kavak Tahkimnamesi ile Kırım'dan askerlerini çekeceğini beyan eden Rusya, 1783 'de Kırım'ın ilhakını ilan etti. Kırım'ın kaybı ile Osmanlı İmparatorluğunun Müslüman toplumunun çoğunlukta olan arazileri de parçalanmaya başlamış oldu. Kırım Rus idaresine geçince Kırım ahalisinin büyük bir kısmı İstanbul'a, Anadolu'ya ve Özü eyaletine göç etti. Göç etmeyenlerin torunlarının büyük bir kısmı da 1944'teki Stalin tarafından Sibiryaya yapılan sürgünde hayatlarını kaybetti.

II. Katerina'nın 1779'da bir erkek torunu doğmuştu. İsmi kasten Kostantin koymuştu. Katerina hayalinde bir "Elen Devleti" canlandırarak başına da torununu getirmek istiyordu. Maksadım. 1780'de Avusturya İmparatoru II. Jozef e açtı. 1781'de ikisi arasında Petersburg'da gizli bir taksim projesi hazırlandı. Bu projeye göre Osmanlı'nın Avrupa'daki toprakları bu iki ülke

arasında paylaşılıyordu. Avrupa kısmında kalan toprakları Anadolu'daki ile birleştirilerek merkez İstanbul olmak üzere bir Elen/Helen devleti kurulacaktı. Krallığın başına da Katerina'nın torunu "*Kostantin*" getirilecekti. Bu devleti Rusya himaye edecekti. Gerçi bu proje gerçekleşmedi. Ancak, 1918'e kadar süregelen taksim projelerinin başlangıcı oldu (ÜNAL:49).

1821'de Yunanlıların Mora'da isyanları 1825'te Osmanlı-Mısır güçlerince bastırılınca, 20 Kasım 1827'de Osmanlı-Mısır donanması ani bir baskınla Navarin'de yakıldı. Donanmayı İngiliz, Fransız ve Rus kuvvetleri yaktı. 1828'de Rusya Osmanlı'ya savaş ilan etti. Mısır'da Mehmet Ali Paşa'nın da Osmanlı'ya isyan ederek Suriye üzerinden İstanbul'a doğru yürümesiyle Rusya bu savaştan galip çıktı. 1829'da imzalanan Edirne Muahedesi ile Yunanistan'ın bağımsızlığını tanıyorduk. Fransız ve İngilizlerin baskısı da bu tanıma da etkili rol oynadı. Mehmet Ali Paşa'nın Mısır'dan başlattığı ve Kütahya'ya kadar uzanan 1830 ve 1841 arasındaki isyanın da bu dönem içindeki Osmanlı zafiyetinde önemli rolü vardır (KOCADOĞLU, 1994: 209-226).

1840'lardan sonra Çar Nikola İngiliz ve Fransızlarla anlaşarak imparatorluğu paylaşmak için çeşitli girişimlerde bulunmuştur. 9.Ocak.1853'de Petersburg'da verilen bir suvare/kokteyl'de Çar Nikola, İngiliz elçisi Sir Hamilton Seymura, "*Kollarımız arasında bir hasta adam var, çok ağır hasta*" diyerek, Osmanlı topraklarını paylaşmak teklifinde bulunur.

Boğazlar üzerinde İngiltere ile anlaşamaya-çağını gören Çar, Fransa'ya yaklaşarak "*Hasta Adam'ın*" topraklarını paylaşmak istiyordu. Böylece, diplomasi lügatine yeni bir deyim, "*Hasta Adam*" yerleşmiş oluyordu. Bundan sonra Avrupalılar Osmanlı'yı hep hasta adam olarak görmüşlerdir.

Çar, bir taraftan İngiltere ve Fransa ile pazarlığa girişirken diğer yandan da hummalı bir şekilde Osmanlı hudutlarına asker yığıyordu. 22 Mayıs 1853'te Rus orduları Prut Nehri'ni geçerek Osmanlı topraklarını işgale başladı. 30 Kasım 1853'te bir fırtına sebebiyle Sinop'a sığınmış olan donanmamızı tamamen imha ederek, Devleti donanmasız bıraktı. Bunun üzerine İngiltere, Fransa ve Piyomonte Krallığı Osmanlı ile birleşerek Ruslara karşı savaştılar. 1854 Sivastopol düş-

tü. Doğu'da Şeyh Şamil güçleriyle birleşen Osmanlı orduları zaferler kazandıysa da iase ve malzeme yokluğu nedeniyle ve kahramanca müdafaya rağmen Ruslar Kars'a kadar ilerlediler. 28 Kasım 1855'te Kars Rusların eline geçti. Fakat daha Batı'ya geçemediler.

Müttefik güçlere yenilen Rusya ile Paris Muahedesi imzalandı. Muharebeye iştirak etmesin tüm Avrupa ülkeleri paris görüşmelerine çağrıldı. Muahede ile Kars Osmanlı'ya Sivastopol'da Ruslara iade edildi. Paris Muahedesinin önemli maddesi, Osmanlı Devleti'nin ilk defa bir Avrupa Devleti sayılarak, ülkesinin ve egemenliğinin korunacağını ilan edilmesiydi. Böylece, Avru-pa'lılar sık sık yapılan Rus müdahalelerinin önünü almak istemişlerdi (ÜNAL: 122-135).

1774-1856 tarihleri arasında Ortadoksları himaye perdesi adı altında Osmanlı'yı parçalamayı ve topraklarını ele geçirmeye çaba sarfeden Rus emperyalizmi, Osmanlı'nın tebeası arasında fark gözetmemesi ve de Islahatlar yapması ile pek başarıya ulaşamıştı. Önce edebi ve felsefi bir fikir ceryanı olarak ortaya çıkan bu hareket, sonradan "*Türk ve Germen/Alman Düşmanlığı*"na dönüştü. Zamanla tüm insanları Ruslaştırma biçimine dönüştü.

Panislavistler, Balkanlarda sadece fikir yaymakla kalmıyorlar, bir taraftan da oradaki milliyetleri silahlandırıyorlardı. Slav devletlerinin kurulması için maddi ve manevi hiç bir desteği esirgemiyorlardı. Balkanlardaki din ve ırkları birleştirmek isteyen Panislavist II. Aleksandır, "*Bulgarları, Rum papazlarının Rümılaştırdığını*" söyleyerek, ayrıca bir Bulgar Kilisesinin kurulmasını ve başına da bir Bulgar papazının geçmesini Bulgarlara telkin etti. 1870'de Devlet, müstakil bir Bulgar kilisesesinin kurulmasını kabul etti. Gerçi 1723'te Deli Petro zamanında Ruslar da Rum kilisesinden ayrılarak bağımsız bir "*Rus Ortadoks Kilisesi*" kurmuşlardı. Böylece, Ortadoks alemi birazcık parçalanırken, bağımsız bir "*Bulgaristan'ın kuruluşuna doğru da ilk atılmış*" oluyordu.

1856 Paris Antlaşması'ndan en zararlı çıkan Rusya, 1871'de Fransa'nın Almanya'ya yenilmesinden sonra, Paris Antlaşmasının şartları ile bağılı olmadığını ilan ederek Balkanlardaki Panslavist hareketlere hız verdi. 1874'te Çar II. Aleksandır, I. Wilhem ve F. Jozef ile iş birliğinde

birleştiler. 1876 Mayıs'ında Rusya, Avusturya ve Almanya **"Berlin Memorandumu"nu** imzalayarak Avrupa stütüsünün korunması üzerinde anlaştilar.

24 Nisan 1877'de Romanya üzerinden taarruza geçen Ruslar, beraberinde Bulgarlar, Karadağlılar, Sırlar ve Romanyalılar olduğu halde Türk kuvvetlerini yendiler. Gazi Osman Paşa'nın Plevne'deki kahramanca müdafaası 22 Ocak 1878'de Edirne'nin düşmesini önleyemedi. Kafkaslarda ilerleyen Rus orduları 18 Kasım 1878'de Kars'ı alarak, Gazi Ahmet Muhtar Paşa tarafından müdafa edilmiş Erzurum'u işgal ettiler. Osmanlı orduları Garp ve Şark'ta mağlup oldu.

Rus orduları Ayastefanos/Yeşilköy'e kadar geldiler. Yapılan Ayastefanos Antlaşması ile Karadağ, Sırbistan ve Romanya'nın bağımsızlığını Osmanlı Devleti kabul etti. Makedonya'yı içine alan Büyük Bulgaristan'ın teşekkülüne razı oluyorduk. Doğu'da Batum, Kars, Ardahan ve Beyazıt Ruslar'a terk ediliyordu. Böylece, Rus emperyalizmi adım adım Petro'nun vasiyetine uygun olarak zapt etmekteydi.

Rusların Balkanları kendi çıkarları doğrultusunda taksim etmesi, Boğazlar bölgesine gelip yerleşmeleri İngiltere, Fransa, İtalya'yı ve Avusturya'yı telaşlandırdı. Bu devletler, Ayastefanos anlaşmasını tanımadıklarını ilan ettiler. Bunun üzerine Ruslar, bu anlaşmanın tadil edilerek yerine Berlin Anlaşmasının (1878) kabulünü uygun buldu. Yeni anlaşma ile büyük Bulgaristan küçültülüyordu. Doğu'da Beyazıt ve Eleşkirt Osmanlı'ya iade ediliyordu. Ermenilerle meskun yerlerde ıslahat yapılması öngörülüyordu. Berlin Anlaşmasından önce 4 Haziran 1878'de İngiltere ile gizlice yapılan bir anlaşma ile Rus tehlikesine karşı Kıbrıs Adası geçici olmak kaydı ile İngiltere'ye terk ediliyordu. Ancak Osmanlı'nın hakları saklı kalacaktı. Rusya yeniden taarruz ederse, İngiltere Osmanlı'ya yardım edecek, Rusya elde ettiği toprakları iade ederse, İngiltere Kıbrıs Adasını boşaltacak ve iade edecekti. İşte Kıbrıs'taki bugünkü çözümsüzlüğün temelinde İngiltere'nin **"ahde vefa"** prensibine uygun olarak Adayı iade etmemesi ile Rus emperyalizminden doğan korku ile Ada'nın İngiltere'ye iyi niyetle terk edilmesi yatmaktadır.

1877-78 Osmanlı-Rus savaşından sonra Osmanlı İmparatorluğu hızla parçalanma sürecine

girdi. Başta Rusya olmak üzere diğer devletlerin saldırı ve toprak isteklerine karşı başarılı bir varlık gösterilemedi. 19. yüzyıldaki üç büyük Türk-Rus savaşında, 1828-29, 1853-56 ve 1877-78 savaşlarında hep Osmanlı yenildi. Bu savaşlar, sonunda Osmanlı Devleti sadece toprak kaybetmekle kalmadı. Yapılan anlaşmalarla büyük devletlerin Osmanlı yönetimine müdahale hakkı doğdu.

Ermenilerin meskun olduğu yerlerde ıslahat yapılması kararı, Ermenilerin kışkırtılmasına ve ayaklanmalarını vesile yapıldı. Özellikle İngiltere'nin tutumundaki değişiklik Rusların Ermenileri kışkırtmasında önemli rol oynamaya başladı. 1856'daki Paris Anlaşmasında yer alan, **"Osmanlı Devletinin toprak bütünlüğüne saygı"** prensibine, Berlin Kongresinde yer verilmedi. İngiltere, Osmanlı'nın bağımsızlık ve toprak bütünlüğünü Rusya'ya karşı koruma politikasını 1878'den itibaren terketti. Çünkü, İngiltere de Osmanlı'nın yıkılacağına kanaat getirmişti. Rusya'nın güneye inmesini önlemek için, Osmanlı İmparatorluğunun stratejik noktalarını ele geçirmek (ki Kıbrıs'daki anlaşma bunun ilk uygulamasıydı) ve Osmanlı toprakları üzerinde kendisine bağlı ya da kendi kontrolünde devletten kurmalı artık İngiliz politikası hâline gelmişti.

Berlin Anlaşması ile Ermeni meselesine uluslararası bir boyut kazandıran Rusya, Osmanlı topraklarında altın gibi bir parlak devir yaşayan Ermenileri kışkırtarak, **"Millet-i Sadıkadan Türk düşmanlığınız ve Ermeni mezalimine"** uzanan bir emperyalist uşak yaratmıştır. ASALA adını taşıyan Ermeni terör örgütü, binlerce masum insanı katletmiştir. Birinci Dünya Harbinde Ermeniler, Ruslarla bir olarak yıllarca bağımsız yaşadığı Osmanlı Devleti'ni arkadan vurmuşlardır (KOCAOĞLU, 1995: 454-469).

Toplumların iç yapısı ve dinamikleri istismar edilerek, hatta iç yapıdaki bazı aksaklıklar körüklenerek, **"böl ve yönet"** ilkesi, emperyalizmin sürekli olarak kullandığı bir yöntemdir. Dünyada birçok şey ve hatta herşey az veya çok değişmiştir. Fakat emperyalizmin bölünerek yönetme ve hatta yutma prensibi hiç değişmemiştir. Zamanımızda sadece teknoloji çağının getirdiği olanakları da kullanılarak emperyalizmin bu **"bölmek ve yönetmek"** yöntemi kullanılmaya devam edilmektedir.

Nitekim, 45 yıldan fazla bir süreden beri birlikte yaşayan Eski Yugoslavya halkları, Batı ülkelerinin kayıtsızlığı ve hatta belirli gruplara sağladığı destekle iki yıldan az bir zaman içinde parçalanarak Almanya'nın destek ve himayesinde Slovenya ve Hırvatistan, Rusya'nın korumasında Yeni Yugoslavya (Sırbistan ve Karadağ), ABD'nin Barış gücü kontrolünde Makedonya cumhuriyetlerine ayrılırken, çoğunluğunu Müslümanların oluşturduğu Bosna-Hersek Cumhuriyeti 1992'de başlayan Sırp ve zaman zaman da Hırvat saldırılarıyla 43 ay Hitler ırkçılığı ile Stalin zulmünü aratırcasına bir "*etnik arındırma*" ve "*Jenosid*"e terkedilmiştir. Bu Sırp vahşeti, insan hakları şampiyonu ve güya demokrasi havarisi olan Batı'nın gözleri önünde olmuştur. Bu vahşet, Ortadoksluk adına başta emperyalist Rusya, Sırbistan ve Romanya tarafından maddi ve manevi bir şekilde desteklenmiştir. Ayrıca bu vahşeti, bir Batı kulübü üyesi olan Yunanistan da desteklemekten geri kalmamıştır ****(KOCAOĞLU, 1996, C. 3, S. 3:54-68)

Bilindiği gibi Osmanlı Devleti, çoğunluğunu Türk unsurun teşkil ettiği Ermeni'den Rumlara, Araplardan Sırlara kadar uzanan birçok etnik unsurun yaşadığı çok uluslu bir imparatorluktu. "*Böl ve yönet*" ilkesi Osmanlılar üzerinden hiç mi hiç kaldırılmamıştır. Bu yöntem sayesinde Batı emperyalizmi Osmanlı'nın Balkanlardaki, Afrika'daki ve Ortadoğu'daki topraklarını kopararak kendi nüfuz alanlarında sömürge devletçikler oluşturmuşlardır.

"*Şark Meselesi*" diye (KOCAOĞLU: 457) isimlendirdikleri bir siyasi terminoloji çerçevesinde Osmanlı topraklarını parçalamak ve bu topraklarda hakimiyet kurmak isteyen Batılı güçler ve Rus emperyalizmi, imparatorluk içinde yer alan Ermeni azınlığı kışkırtıp silahlandırarak, gizli ve açık bir biçimde destekleyerek diğer topraklar gibi Anadolu'yu da Türk Milletinin elinden almak istemişlerdir.

Osmanlı topraklarında çok uzun dönem altın gibi parlak ve bir refah dönemi yaşamış olan Ermenilere imparatorluğun parçalanmasında rol verildi. Rolün oynanması için gereken destek sağlandı. Bu destekle Ermeniler, ülke içinde sayısız isyanlar çıkardılar. İmparatorluğu yıkmak için Rusya ile sürekli, İngiltere, Fransa ve ABD başta olmak üzere diğer birçok ülke ile iş birliği yaptılar.

Türk Ordusunu ve Milletini arkadan vurdular. Binlerce Türk'ü katledip kasaba ve köyleri yaktılar. Birinci Dünya Savaşı'nda düşmanlarla ve Rusya ile işbirliği yaparak Türk Milletini arkadan vurdular (KOCAOĞLU: 457).

Tarihsel süreç içinde meydana gelen tüm Ermeni olaylarında iki taraftan da çok kan akmıştır. Ama bunların hiçbirine Türkler sebep olmamıştır. Zaten tarihimizde 93 Harbi olarak anılan 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşı kadar olan dönemde uluslararası alanda bir "*Ermeni Meselesi*" de yoktu.

Osmanlı Devleti'nin çöküşünün hızlandığı bir dönemde Batı'nın ve özellikle Rusya'nın Osmanlı Devleti üzerindeki emperyalist emelleri bakımından suni olarak yaratılan Ermeni Sorunu, stratejik, politik, fikri, dini ve kültürel çıkarlarından kaynaklanmıştır.

19. Yüzyılın sonunda Rusya'nın güçlenerek Kafkaslardan ilerleyip Ermeni nüfusunun büyük bölümünün yaşadığı bölgeleri hakimiyeti altına almasıyla, başta ABD olmak üzere tüm Batı'nın misyonerlik faaliyetlerinden yararlanan ve Ermeni Patrikleri ile Patrikhanesinin çabaları sonucunda, Ermeni meselesi uluslararası bir boyut kazanmıştır.

Büyük Katerina (1762-1796) zamanında Rus

ya'nın Güneye doğru ilerlemesi hızlandı. 1783'te Kırım Osmanlı'dan alınarak Gürcistan hakim olundu. Birinci (1804-1813) ve ikinci (1826-1828) Rus-İran savaşlarında Rusya Kafkasya bölgesinde büyük toprak kazandı. 1828 Türkmen Çayı Anlaşması ile Erivan'ı İran'dan aldı. Bu anlaşmadan sonra Kafkasya ve çevresindeki bölgelerdeki Ermeniler, Rusya'daki Ermeni bölgesine akın akın göç etmeye başladılar.

Ermenilerin en yoğun olduğu bölgelerde dahi Ermeni nüfusu hiçbir zaman %8-10'u geçmediği halde, Rusya ile İngiltere, Ayastefanos ve Berlin Antlaşmaları ile Doğu Anadolu'da "*Ermenisiz bir Ermenistan yaratmak*" politikalarının temelini attılar.

1914'te Birinci Dünya Savaşı çıkınca Ruslar, Ermeni isteklerini körükleyerek, Doğu Anadolu'da Ermenileri beşinci kol olarak kullandılar.

Osmanlı yöneticilerinin tutarsız, aşırı tepki ile tereddüt karışımı davranışları, yabancı ülkelerin baskısı karşısında geri çekilme ve pasiflikleri, merkezi hükümetçe taşra birimleri arasındaki

iş birliğinin yokluğu, Ermenilerin Doğu Anadolu'da iyice azıtmalarına sebep oldu. Her iki taraftan ve özellikle korumasız Türk halkından çok kan döküldü.

Mondros Mütarekesinde Damat Ferit'in ihanetiyle Toroslar milli hudut gösterilerek Doğu illerimizin büyük bir kısmı Birleşik bir Ermenistan kurulması için peşkeş çekildi. Sevr'de kağıt üstünde bir Ermenistan kuruldu. Ancak, Türk milleti ve Atatürk önderliğinde yapılan "*Kurtuluş Savaşı*" Lozan'da bu Batı ve Rus Emperyalizminin emellerini hançerleyerek tarihin derinliklerine gömdü (KASALAK: 123-131; ERENDİL: 316-328).

1970'lerden sonra ortaya çıkan Ermenistan'ın kurtuluşu için Ermeni Kurtuluş Ordusu/ASALA, 1973-1983 döneminde sadece Türkiye ve Türklere değil, Türkiye'ye ile iyi ilişkilerde bulunan herkese karşı dünyanın en acımasız terör faaliyetlerini ve katliamlarını sürdürdü. 1984'ten sonra ASALA, bu işi PKK'ya ihale ederek, devreden şimdilik çekildi. Rusya, geçmişte olduğu gibi, bu dönemde de Ermenileri ve ASALA'yi desteklemiştir. 1984'ten sonraki dönemde bölücü terör örgütü PKK'nın elinde hep Rus yapısı silahlar ve bilhassa kaleşnikoflar yakalanmaktadır. Dolayısıyla, Rusya Türkiye'nin istikrarını bozarak emperyalist emellerini sürdürme oyunlarına devam etmektedir.

IV. Rus Emperyalizmi Kürtleri İstismar Ederek Bölge Ülkelerini Bölme Vasıtası Olarak Kullanmıştır

Rusya'nın Kürt aşiretleriyle ilgilenmesi, Ermenilerde olduğu gibi 1800'lerin içinde başladı. Özellikle Doğu illerimize gönderilen misyonerler ve konsolosları, bir yandan bilimsel çalışmalar sürdürürken öte yandan kışkırtıcı faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Aynı davranışlar başta ABD ve İngiliz misyonerleri olmak üzere, tüm Batılı ülkeler tarafından da uygulanmıştır.

1804-1813'teki Rus-İran savaşlarında ve ondan sonraki dönemlerde İran saflarında Ruslara karşı savaşan Kürtleri kendi taraflarına çekmek için Kürt reisleri, Aşiretler üzerindeki tüm hak ve imtiyazlarını koruyarak kendilerine bağlı olanlarla birlikte Rus vatandaşlığına geçmelerini teşvik etmişlerdir.

1804 Savaşı sonunda bazı aşiretlerin Rus vatandaşlığına geçerek Karabağ Hanlığına yerleştirildikleri görülmüştür. 1813'teki Gülistan Anlaşmasından sonra Kürtlerden bir kısım insanlar, Rusya'ya göç ettirildiler. 1828-1829 Osmanlı Rus Savaşı esnasında doğudaki Rus göçleri içindeki dört fırka/tümen tamamen Kürtlerden oluşmuştu (KOCAOĞLU: 281). Başlarında da Rus komutanlar vardı. Daha önce hep Türk tarafından savaşa giren Kürtler, bu savaşta Hasan Ağa'nın komutasındaki Yezidi Kürtleri, Rus saflarında savaşmışlardır. Belirtildiğine göre, Çar Nikola, Kürt beylerine dağıtılmak üzere yüz bin altın ruble verilmesine izin vermiştir (HALFIN, 1976:19).

Kürtlerle ilgili bilimsel çalışmalara Rusya'da başlanmış ve Büyük Katerina'nın isteği üzerine Kürtçe sözlük oluşturulmuştur. Ayrıca çeşitli konularda eserler yayımlanmakla kalmamış, "*Kürdoloji Enstitüleri*" kurulmuştur. Bilimsel araştırma ve inceleme niteliği olmayan birçok Kürtçe eser yayımlanarak, tüm dünyaya Kürt varlığı olduğu vurgulanmak istenmiştir. Çıkarıcı reis ve şeyhler kullanılarak, Türkiye'de bir Kürt unsur yaratılmaya çalışılmıştır.

Politik amaçlı kültürel faaliyetlerle bölgedeki isyanlarda önemli rol oynayan Rusya, Kürtleri bir bölücü vasıta olarak kullanarak Ortadoğu'ya hakim olma ve sıcak denizlere inmek istemiştir. Doğu Anadolu'da kendi nüfuzu altında kurulacak bir Kürt devletini, amaçlarını ve emperyalist hedeflerini gerçekleştirmekte bir vasıta olarak kullanmaya çalışmıştır. Bu nedenle, zaman zaman İngilizlerle politik çatışmalara girmiştir.

Çoğu defa İngilizlerle iş birliği yaparak Ermeni ve Kürt fanatikleri desteklemiştir. Fakat, Türkiye'de ve Türk kültüründe etnik bir ayrımcılık yoktur. Osmanlının başlangıcından beri soyu ve kökeni ne olursa olsun, İslam dininden olan her kişi "*çoğunluk*"tan yani "*Milleften*" sayılmıştır. Bu anlamda Türkiye'de yaşayan her Müslüman Millet'in bir parçası kabul edilmiştir. Türkiye'de Kürt diye bölünmeye çalışan insanlar, sürekli olarak çoğunluk unsuru içinde sayılmış ve her Türk vatandaşı gibi ulusun asli elemanı sayılmıştır. Kürtçülük, bir ayrımcılıktır ve milletimizi bölmenin bir emperyalist oyunudur. Bu oyunun baş aktörlerinden biri de Rusya olmuştur.

Ortadoğu'daki çıkar çatışmalarında "*Kürt Kartı*" emperyalist ülkelerin amaçlarına ulaşmada

bir vasıta olarak kullanılmış ve kullanılmaya devam etmektedir.

1920 Sevr Anlaşması ile Ortadoğu haritasını yeniden çizmeye çalışan emperyalist ülkeler, Güney Doğu Anadolu'da bir Kürt Devleti kurmayı öngörmüşlerdi. Sevr Anlaşması, bir yazarın da belirtmiş olduğu gibi (BİRSEL,; 160). *'Batılıların daima düşündüğü fakat çeşitli sebeplerle ertelemek zorunda kaldıkları projelerin en büyüğü'* idi.

Ancak, bu gerçek duruma rağmen devleti yönetenler bir siyasi gaflet içinde ülkeyi paylaşmak ve parçalamak isteyenlere bel bağlamaktan başka hiçbir şey yapmamışlar/yapamamışlardır.

Sevr Anlaşması, Türk Milleti tarafından Lozan'da yırtıldı. Ancak, İngiliz ve Ruslar tarafından Osmanlıya karşı sürdürülen "Kürt Oyunu", 1925, 1930, 1937 yıllarında genç Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı da kullanılmaya çalışıldı. 1973-1984 döneminde ASALA örgütlerince sürdürülen bölücü faaliyetler ve bunlara verilen destekler 1984'ten beri bölücü terör örgütü PKK'ya verilen destekle sürdürülmektedir.

Osmanlı'nın parçalanarak Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da Rusya'nın nüfuzu altında bir Ermeni ve Kürt devletinin kurulması Rusya'nın sıcak denizlere inmesi için gerekli görülmekteydi. Bu nedenle Rusya, 1805'ten beri bölgedeki Kürtleri kullanma peşinden koşmuştur.

Ortadoğu'daki Kürtçülük oyunu, 1930 yılında Mustafa Barzani'nin Bağdat'taki yönetime karşı ayaklanmasıyla Irak'a ve 1945 yılında Mahabat'ta kurulan geçici Kürt Devleti ile İran'a karşı da oynanmaya başlandı. Aynı oyun bu gün Kuzey Irak'ta ABD'nin kontrolünde oynanmaktadır. Kürt kumarını İran, Irak ve Suriye birbirlerine karşı oynadıkları gibi, özellikle de Türkiye'ye karşı oynamaktadırlar (KOCALOĞLU: 19).

İkinci Dünya Savaşı bitmesine rağmen Rusya, Kuzey İran petrollerinden pay verilmeden askerlerini bu ülkeden çekmedi. Kuzey İran petrollerinin müşterek bir İran-Sovyet Şirketi tarafından işletilmesi üzerinde anlaşma sağlandıktan sonra Mayıs 1946'da askerlerini çekti.

Fakat, 1942'de Mollu Mustafa Barzani'nin Irak'taki isyanı, İngiltere ve Irak güçlerinin bastırılınca, İran'a sığınan Barzani Kürdistan Demokrat Partisi'ne genel sekreter oldu. Derhal TUDEH ile temasa geçti. Ekim 1945'te Gazi Muhammed

liderliğinde İran'da bir *Mahabat Kürt Cumhuriyeti* kurdu. Ocak 1946'da da Sovyetlerin nüfuz ve etkisi altında bağımsızlığını ilan ettiler. Ancak Anglo-Amerikan mıntıkası içinde kalmak isteyen Kürt aşiretleri, Sovyet desteğindeki Kürtçülük hareketine/ayrılıkçılığa katılmak istemediklerinden Mahabat Cumhuriyeti'ni desteklemediler.

Böylece, kökü dışarıda olan yani Sovyetlerin desteklediği çoğu kentli entelektüellerden oluşan etnik ayrılıkçı Kürt önderlerinin bölücü faaliyetlerini tatbikat alanına konamadı. Sovyetlerin çekilmesinden sonra, İran Silahlı Kuvvetlerince kuzeyde kurulmuş olan Azerbaycan Komünist Cumhuriyeti ile Mahabat Kürt Cumhuriyeti Aralık 1946'da ortadan kaldırıldı.

V. Rus Emperyalizmi Birçok Milletin Yanında En Çok Türkleri Sömürmüş Ve Ezmiştir

Sibirya'nın ekonomik değerinin artmasıyla, Rusya'nın Orta Asya'ya doğru yönelmesi hızlandı. 1801-1828 yılları arasında Hazar Denizi'nin batısındaki Gürcistan, Ermenistan ve Azerbaycan; 1865-1897 yılları arasında da Orta Asya'daki Türk Cumhuriyetleri bölgesi yani Hazar'ın doğusu Rus egemenliğine girdi.

18. Yüzyıla kadar yetersiz olan Rus ekonomisi Petro'nun başlattığı reformlarla gelişerek sürdürülmesi sonucu modernleşme yolunda mesafeler aldı. Ülkede fabrikalar kuruldu. Hızlı sanayileşme yanında tarımda geri kalış, çelişiklere ve yapısal bunalıma sebep oldu. Bu durum, 1905 bunalımına ve devrimine yol açtı.

Avrupa'da ortaya çıkan komünist düşünceler, önce halkın belleklerinde ve sonrada davranışlarında belirginleşerek radikal hareketlere dönüştü. 1914'te İttifak Devletleri yanında savaşa giren Rusya, 1917'de Çar Nikolay'ın tahttan indirilmesiyle Bolşevik yönetimine geçti ve savaştan çekildi.

Başlangıçta Batı'nın baskın ve üstün gücünün muhtemel bir başarısını önlemek isteyen Sovyetler, 1920'lerden sonra tarafsızlık politikası ve saldırmazlık anlaşmaları yapma dönemine girdi (KOCALOĞLU, 1995: 96-109) Aralık 1925'te Türkiye ile *"Saldırmazlık ve Dostluk"* Anlaşması imzalandı.

Ancak, 2. Dünya Savaşında ve sonrasında Rus emperyalizmi tekrar şahlandı. Önce Kasım

1945'te Cafer PİŞ A VERİ vasıtasıyla bir komünist ayaklanma çıkartarak, 2 Aralık 1945'te Tebriz'de bağımsız bir "*Azerbaycan Cumhuriyeti*" ile yine biraz önce yukarıda anlatmış olduğumuz Mahabat Kürt Cumhuriyetlerini kurdurttu. Kısacası, İran'ın adı geçen topraklarını nüfuz ve kontrolü altına alarak Basra Körfezi'ne inmek isteyen Rus emperyalizmine, daha güçlü olan Batı emperyalizmi yani ABD ve İngiliz desteği, Sovyetlerin İran'da tutunmasını önledi (GOODRICH, 1942: 681-684; HUREVVITH: 233-264).

Sovyetler, bir taraftan Ortadoğu'ya yerleşip sıcak denizlere inmeye çalışırken, öte yandan da Balkanlarda ve Avrupa'da komünist resimleri yerleştirmeye ve sosyalist bir blok oluşturmaya çalıştı. Sovyetler, Almanları kendi topraklarından atmasından sonra, hızla Avrupa'da ilerleyerek Avrupa komünist partilerinin yararlanacağı bir moral pompalamaya başladı. Kızıl Ordu tarafından işgal edilen Doğu Avrupa'da komünistler hızla iktidarların kilit noktalarını ellerine geçirdiler.

Muhalefet partilerinin tasfiye edilmesiyle ekonomik ve sosyal düzeni Sovyet modeline göre şekillendiren komünist unsurlar, sonuçta Avrupa'nın doğusundaki Bulgaristan, Romanya, Macaristan, Çekoslavakya, Polonya ve Doğu Almanya'nın Sovyetlerin nüfuz ve egemenlik alanına girmesini sağladılar. Bir bakıma bu durumu 4-11 Şubat 1945'te Yalta'da ve 17 Temmuz-2 Ağustos 1945'te Potsdam'da Stalin'le bir araya gelen Rozvelt ve Çorçil/Churchill sağlamış oldu. Böylece, dünyanın yarısına yakın bir nüfuz şöyle veya böyle Sovyet emperyalizminin boyunduruğu altına girdi.

İkinci Dünya Savaşından galip çıkan ve tüm Doğu Avrupa'yı hegemonyasına alan Sovyetler, bununla yetinmeyerek Türkiye'den Kars ve Ardahan çevresini ve Boğazlar bölgesini istedi. Türk Milletinin kararlı tutumu ve Türk Hükümetlerinin taviz vermeyen davranışları ile emellerine ulaşamadı. 1952'de NATO'ya girişimiz, soğuk savaş nedeniyle dünyanın iki bloka ayrılması, NATO şemsiyesi altındaki Türkiye'yi Rus emperyalizminden korudu.

Mart 1985'te Çernonko'nun ölümü üzerine SSCB'de M.GORBAÇEV, Komünist Partisi Genel Sekreteri oldu. Gorbaçev, devletin yönetimini ele geçirmekle birlikte, eski Sovyet sisteminden kesin bir geriye dönüş başladı. Haziran 1987'de

ilan edilen Yeniden Yapılanma / Perestorika ile Açıklık Programı/ Glasnost ile Sovyet Rejimi liberalleşmeye başladı. 1970'li yıllarda yabancı sermayenin girmesiyle Doğu Avrupa ülkelerinde yeni ekonomik politikalar zaten yürürlük alanına konmuştu.

Sovyetlerin 1979'da başlattığı Afganistan'dan yenilerek 1989'da çekilmek zorunda kalmasına Perestonika ve Glasnost'un getirdiği özgürlüklerinde eklenmesiyle Doğu Avrupa'da komünizm çöktü. Demokrasiye geçiş sürecinin başlaması, Komünizmin sonu oldu. Soyvet İmparatorluğu çöktü.

Afganistan hezimet, Polonya ve Macaristan'daki gelişmeler, Demirperde'nin yıkılışının başlangıcı oldu. 1990'da Gorbaçev, iki Almanya'nın birleşmesine razı oldu. İki Almanya birleşerek 1961'de Berlin'de yapılan "*Utanç Duvarı*" yıkıldı. Temmuz 1991'de Varşova Paktı resmen feshedildi. Aralık 1991'de Kazakistan'ın başkenti Alma Ata'da SSCB'nin dağıldığı resmen ilan edilerek yerine Bağımsız Devletler Topluluğu/BDT oluşturuldu.

Böylece, 1950 Terden sonra dünyayı iki kutba ayırmış olan iki süper güçten biri, süperlik niteliğini kaybetmiş oluyordu. Ancak bu durum sadece, Sovyet sömürsünü sona erdiriyordu. Beyaz Rusya ve Ukrayna ile BDT'i kuran Rusya, derhal Rus ya da Slav milliyetçiliğine sarılarak emperyalist dışlerini tekrar göstermeye başladı.

Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra Trans Kafkasya ve Orta Asya'da sayısız karanlık eylemlere giren Rusya, Gürcistan'ı dize getirmek için Güney Osetya ve Abazya'daki ayrılıkçı akımları alenen desteklerken, Gürcistan'da askeri güç bulundurma ve üs elde etmesini sağlamıştır.

Azerbaycan'daki milliyetçi yönetimleri dize getirmek için Karabağ Ermenilerini ve Ermenistan'ı destekleyerek Azerbaycan'ın topraklarının %20'sinin işgal edilmesini sağladı. Böylece, Kazak ve Azeri petroleri ile Türkmenistan doğal gazının Batı pazarlarına Bakü-Ceyhan Boru hattı ile ulaştırılmasını önledi. Bu tür eylemlerle Rusya, eskiden egemenliği altında bulunan yeni bağımsız devletleri oldukça zayıf bir vaziyette tutarak, Rusya'nın çıkarlarını engellemelerini önlemek istemektedir (CROISSANT, 1996: 16). Özellikle Petro, Rusya'nın Hazar bölgesinin batı ve doğusundaki kaynaklar üzerinde bir monopol oluştur-

maya başlamasıyla emperyalist faaliyetlerinin arkasındaki gücü oluşturdu.

Rusya, Kafkasya ve Orta Asya'daki tarihi çıkarlarını korumak ve önemli bir tehdit olarak gördüğü Çeçenistan'daki bağımsızlık hareketini anında çökertmek için Aralık 1994'te Çeçenistan'a saldırarak 1996 Ağustos'una kadar binlerce insanın ölümüne sebep oldu. 1996'da ateşkes anlaşmasıyla çekildiği Çeçenistan sorunu hala belirsizlik içindedir. BM başta olmak üzere tüm uluslararası kuruluşlar ve Batı'nın bütün değer hükümleri altüst olurken, sesini çıkarmayan bu örgütlerin varlıkları tartışılır hale gelmiştir.

Her fırsatta emperyalist emeller peşinde koşan Rusya'nın Çeçenistan karşısındaki sert tutumu ve petrol bora hatları konusundaki oyunu, yenedünya düzeni denen olayın emperyalist güçlerce tezgâhlanan bir çıkar çatışması ve bölüşüm kavgasından başka bir şey olmadığı bir defa daha kesin bir biçimde ortaya koydu (KOCA OĞLU: 175).

Sonuç

Marx'ın Rusya'yı "*Ulusların Hapishanesi*" diye adlandırması boşuna değildir (ZBIGNIEV, 1992: 125). Ruslar, Kafkasya ve Orta Asya'daki hakları farklı ünitelere bölerek, dinlerini unutturarak onları yıllarca esaret altında tutmuştur. Öz be öz Türk olan insanları Özbek, Tatar, Kazak, Türkmen, Tacik, Azeri gibi isimlerle ayrı ayrı çağırarak, çoğunun ayrı kökten geldiklerini, Türk halkı olduklarını unutturmaya çalışmıştır.

Ayrıca bu bölgelerde yoğun bir şekilde girdiği Ruslaştırma hareketi ile, her bölgede üstünlük sağlamaya başlamıştır. 1552 yılında Kazan'ın, 1556'da da Astrahan'ın zaptedilmesiyle başlayan Türk dünyası aleyhine genişleme siyaseti, özellikle yer altı ve yerüstü zenginliklerin bol olduğu Azerbaycan gibi ülkeler üzerinde başka bir biçimde sürdürülmüştür.

Ekonomik bakımdan Batı'nın yardımına sürekli ihtiyaç duymaktan kurtulamamış olan Rusya, liberalleşme yolunda ilerlediği zannedilmekle birlikte, politik çekişmeler yüzünden Çeçenistan gibi, tüm Rus halkın çözümünü istediği bir sorunu dahi halletme birliğini gösteremeyen Rus yönetimi, bedeni bakımdan sağlık problemi olan bir devlet başkanıyla bir belirsizliğe doğru gitmektedir.

General Lebed gibi, makul ve mantıklı çerçevede hareket ederek, Rusya'nın refah ve huzuruna çalışan insanlar, iktidar yolunda engellendiğine göre, Jirinovski gibi şahinlerin kontrolündeki muhalefetten, Başbakan Çernomirdin gibi iktidar tutkunu kişiler de geri kalmayarak Rus halkını her zaman emperyalist emeller peşinde koşturabilirler.

Zaten Çarlık Rusya zamanında uygulanan ve Sovyetler döneminde sürdürülen emperyalist politikaların Rusya Federasyonu tarafından kullanılmayacağını zannetmek, eğer saflık sayılmazsa, Uluslararası ilişkileri ve bu ilişkiler çerçevesinde Rusya'nın rolünü hiç ama hiç bilmemek anlamını taşır.

KAYNAKLAR VE AÇIKLAMALAR

- AYAT, M
1986
Milli Güç ve Devlet, İst.
- BİRSEL, Cemil
Devletler Hukuku, Ankara
- CROISSANT, M.P
1996
"Transkafkasya'da Petrol ve Rus Emperyalizmi", **Avrasya Etütleri, İlkbahar 1.**
- ERENDİL, Muzaffer
"Sevr Anlaşmasının Türk Milli Varlığı Açısından Analizi", Beşinci Askeri Tarih Semineri Bildireleri, I
- GOODRICH L.C. (ed)
1942
Document On American Foreign Relations, Vol.4, Boston, World Peace Foundation.
- HALFİN
1976
"19. Yüzyılda Kürdistan Üzerine Mücadele", Ankara,
- HUREWITH
"Diplomacy In the Near and Middle East", Vol.2.
- KASALAK, Kadir
Beşinci Askeri Tarih Semineri Bildireleri, I
- KOÇAOĞLU A.Mehmet
1993
Uluslararası İlişkiler, Ank.
- 1994
"The Revolt of Cavallan Mehmet Ali Pasha (1831-1841" **OTAM**, S. 5, Ankara.
- 1995a
Uluslararası İlişkiler Işığında: ORTADOĞU, Parçalanmak İstenen Toprak lar ve İstismar Edilen İnsanlar, Genelkurmay Basımevi, Ankara.
- 1995b
"Türkiye Üzerinde Oynayan Oyunlar Çerçevesinde Uluslararası İlişkilerde Ermenilere Verilen Rol", Beşinci Askeri Tarih Semineri bildirileri, I, 23-25 Ekim, İstanbul
- 1995c
"Ortadoğu'da Kürt Kumarı", **Avrasya Dosyası**, Çin Özel Sayısı, 1995 Yaz, C.2, S.2.
- 1995d "Kürtçülük Faaliyetlerinde İran Faktörü", **Avrasya Dosyası**, İran Özel Sayısı, İlkbahar, C.2, S. 1.
- 1996
Petro-Strateji, Harp Akademileri Yayını, İstanbul.
- KUMKALE, Tamer
1995
Tarihten Günümüze Türk-Rus İlişkileri, Harp Akademileri, Ek-B İstanbul.
- MORGENTHAU, H.J.
1970
Uluslararası Politika (Çev.DRAN-OSKAY), Ank.
- UCUZSATARN.U
1987
Askeri Coğrafya, İstanbul.
- ÜNAL, Tahsin 1958,
Türk Siyasi Tarihi, Ankara
- WALLERNSTEIN, E.
1974
The Modern World System I, Capitalist Agriculture and the Origin of the European World-Economy In the Sixteen Century, New York Academy Press
- 1980
Modern World System II, Mercantilism and the Considation of European World Economy, 1600- 1750, New York Academy Press.
- ZBIGNIEV,
Brzezinski 1992
Büyük Çöküş, Ankara.

AÇIKLAMALAR

* Kıbrıs'ta Makoryos ölürse Kıbrıs huzura kavuşacak zannedilmiş ama yerine gelenler, onu aratmıştır. Sırbistan'daki Kazıklı Voyvodo'ların yerine Karadiç ve Milosoviç'ler çıkmıştır. Rusya'da Stalin, Petro ve diğer Çar'lara rahmet okutulacak kadar zalim olmuştur.

Bilindiği gibi Prut Muharebesinde Petro yenilmiştir. Ancak, Baltacı Mehmet Paşa, Muharebede galip, diplomaside mağlup olmuştur. Çünkü, 1709'da Poltova'da Petro'ya yenilen ve sınırlarımızı geçerek korumaya Alman İsveç Kral'ı Demirbaş Şar'ın kabulü gibi, Prut'da yapılan Prut Muahedesinin kabulü de gaffletten ve devlet ricalinin rüşvete mağlup olmasındandır. Baltacı, kağıt üzerindeki vaadlere kanarak, Petro ile Rus kuvvetlerini imha etme fırsatını kaçırmıştır. Bunda rüşvetçi ve ahlaksız devlet ricalinin etkisi büyük olmuştur. Gerçi bazı tarihçiler, Paşa'nın maddi ve manevi daha fazla masrafa girmemek için anlaşmayı imzaladığı; ayrıca, zaten şirazesi bozulmuş olan yeniçerilerin emre itaat etmeyerek taarruz etmek istemediklerini, 60.000 kişilik Petro kuvvetlerinin bir huruç hareketiyle kuvvetlerimizi mağlup ederse elaleme rezil olunabileceğinin düşünüldüğünü ileri sürenler vardır. Bunların yanında, Kraliçe Katerina'nın Paşa'yı kandırması olduğunu belirtenler de bulunmaktaysa da bunların tam olarak doğru olduğu belgelendirilmemiştir. Sonuçta muharebeler, **"Sağlam cemiyetlerin ilacı,

hasta cemiyetlerin eceli'dir. Nitekim, Osmanlı'da toplum/cemiyet hastalanmaya başlamıştı. Şahsi çıkar onun çöküşünün başlangıcı olmuştur. Prut'taki başarısızlıkta bu hastalık hâli vardır.

***Rusya tarafından kıskırılan iç karışıklıklar sebebiyle Polonya 1739, 1772 ve 1792'de Rusya, Prusya ve Avusturya tarafından paylaşıldı. Polonyalılar bir çok defa ayaklandılarsa da yabancı egemenliğinden kurtulamadılar. 1914-1918 Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda İmparatorlukların yıkılmasıyla bağımsız bir Polonya Devleti'nin kurulması sağlandı. Ancak, 2. Dünya Savaşı esnasında bu talihsiz ülke, Hitler ve Stalin orduları tarafından bir defa daha istila edilerek ezildi.

****Bu konuda bkz. A.Mehmet KOCAOĞLU "Bosnalı Müslümanların Acısı", Avrasya Dosyası, Sonbahar 1996, C.3, S.3, sf.54-68 ve Avrasya Dosyası'nın "Sırbistan Bosna-Hersek Özel" sayısı olan bu dergide yazılmış olan "Görüşmeler Yolu ile Soykırım", "Yugoslavya Krizinin Dinamikleri", "Yugoslavya'nın \ Dağılmasındaki Faktörler", "Sırbistan'a Etnik Milliyetçilik", "Bosna-Hersek Savaşı", "Sırbistan'ın Şarkiyatçıları" isimlerini taşıyan makaleleri okumak konunun boyutlarını öğrenmek isteyenler için çok önemlidir.